

Sygn. akt I C 2972/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2019 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Asesor SR Sabina Ławniczak

Protokolant: Klaudia Cholewińska

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2019 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w L.

przeciwko **B. G.**

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 2972/18

UZASADNIENIE

W pozwie z 19 lipca 2018 roku (...) spółka akcyjna z siedzibą w L. domagała się zasądzenia od B. G. kwoty 6.332,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 24 listopada 2017 roku do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu. (pozew – k. 3)

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 1 lutego 2017 roku przeprowadzono w obecności pozwanej kontrolę układu pomiarowo-rozliczeniowego zlokalizowanego na nieruchomości pozwanej położonej w O. przy ul. (...). W toku kontroli stwierdzono nielegalny pobór energii bez zawartej umowy. Protokół został podpisany przez pozwaną. W związku z ustaleniami poczynionymi w trakcie kontroli pozwana na podstawie art. 57 ustawy Prawo energetyczne obciążono oplatą za nielegalny pobór (...) energii. (pozew – k. 3)

W dniu 29 sierpnia 2018 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. (nakaz – k. 26)

Pozwana z zachowaniem terminu ustawowego wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. Wskazała, że właścicielką budynku, którego dotyczyła kontrola, jest dopiero od lipca 2017 roku. Wcześniej właścicielką budynku była siostra pozwanej – L. M., która zmarła w 2012 roku. Pozwana była współwłaścicielką gruntu, na którym jest posadowiony budynek, oraz właścicielką drugiego z budynków posadowionych na nieruchomości. Pozwana wyjaśniła, że kontrola została przeprowadzona z jej inicjatywy w związku z wymianą licznika. Pozwana nie miała świadomości, że podpisuje protokół kontroli, nie zaś protokół wymiany licznika. Jak podkreśliła, jest osobą niedowidzącą i niedosłyszącą z orzeczeniem o niepełnosprawności. (sprzeciw – k. 31-36)

Na ostatnim terminie rozprawy w dniu 16 stycznia 2019 roku powód popierał powództwo w dotychczasowym kształcie oraz wnosił o zwrotu kosztów procesu. Natomiast pozwana wnosiła o oddalenie powództwa. (protokół elektroniczny – k. 75 od 00:39:40 do 00:42:51)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Siostry L. M. oraz B. G. były współwłaścicielkami w 1/2 części każda z nich nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) składającej się z działki ewidencyjnej nr (...) o powierzchni 957 m², dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadził księgę wieczystą nr (...). L. M. zmarła 29 lipca 2012 roku. Spadek po niej nabyły dzieci: A. K., P. M. i J. M.. Na mocy umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego sporządzonego w dniu 28 stycznia 2016 roku za nr (...) przed notariuszem B. K. prowadzącym Kancelarię Notarialną w Z. J. M. oraz P. M. darowali swoje udziały w prawie własności nieruchomości wynoszące po 1/6 części siostrze A. K.. Następnie, A. K. darowała swój udział w prawie własności nieruchomości córce M. Z., która darowała ów udział mężowi P. Z. do ich majątku wspólnego. (bezsporne, a ponadto mapa – k. 7 załączonych akt I Ns 323/17, wydruk z księgi wieczystej – k. 8-24 akt I Ns 323/17, odpis z księgi wieczystej – k. 29 akt I Ns 323/17, akt notarialny – k. 30-32 akt I Ns 323/17, poświadczony skrócony odpis z księgi wieczystej – k. 52, akt zgonu – k. 39, dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony – k. 75 od 00:27:48 do 00:39:40 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi -k. 59v.-60)

Na nieruchomości posadowiony jest dom typu bliźniak. Każda z sióstr odrębnie budowała część domu, w której zamieszkiwała. Kobiety miały odrębne wejścia do swoich części domu. B. G. zajmowała zachodnią część domu od strony działki nr (...), zaś jej siostra L. M. część wschodnią od strony działki nr (...). Każda z nich odrębnie podpisywała umowy na dostawę energii do zamieszkiwanych przez siebie części domu. Siostry miały odrębne liczniki i osobno rozliczały się ze zużytej energii. (mapa – k. 7 załączonych akt I Ns 323/17, dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony – k. 75 od 00:27:48 do 00:39:40 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi -k. 59v.-60)

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Zgierzu z 30 maja 2017 roku, sprostowanego postanowieniem z 25 lipca 2017 roku, zniesiono współwłasność nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) w ten sposób, że działkę (...) podzielono na trzy mniejsze działki o numerach (...). B. G. przyznano na wyłączną własność zabudowaną domem typu bliźniak działkę o numerze (...). Postanowienie o zniesieniu współwłasności nie zostało zaskarżone i uprawomocniło się 21 czerwca 2016 roku. (mapa – k. 7 załączonych akt I Ns 323/17, postanowienia – k. 41 i 48 załączonych akt I Ns 323/17, dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony – k. 75 od 00:27:48 do 00:39:40 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi -k. 59v.-60)

Od śmierci siostry do chwili przeprowadzenia postępowania o zniesienie współwłasności B. G. nie bywała w części domu zajmowanej przez siostrę. Nie miała kluczy do tej części domu. Po śmierci L. M. w wykorzystywanej przez nią części domu w latach 2012-2014 mieszkał syn J. M.. W okresie po 2014 roku J. M. jedynie pomieszkiwał w tym domu, albowiem wyjechał w celu poszukiwania pracy. W okresie od 2014 do 2017 roku nikt nie mieszkał na stałe w części domu zajmowanej dotychczas przez L. M.. Pozwana do chwili zniesienia współwłasności opiekowała się podwórzem wokół domu-bliźniaka. Koszyła trawę i zamiatała podwórze. Nie wchodziła do domu. W okresie, gdy część domu wykorzystywana niegdyś przez L. M., nie była zamieszkana, dom nie był ogrzewany. (dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony – k. 75 od 00:27:48 do 00:39:40 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi -k. 59v.-60)

W dniu 7 marca 2014 roku (...) s.a. z siedzibą w R. sporządziło dokument wypowiedzenia umowy nr (...) na dostawę energii elektrycznej. Wypowiedzenie nastąpiło w związku z zaległościami płatniczymi. Było adresowane do L. M.. Dokument został nadany pocztą w dniu 7 marca 2014 roku. (...) s.a. ani (...) s.a. nie zostały powiadomione o śmierci L. M.. (wypowiedzenie – k. 20, dowód nadania – k. 21, dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony – k. 75 od 00:27:48 do 00:39:40 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi -k. 59v.-60)

Pod koniec czerwca 2016 roku, bezpośrednio po uprawomocnieniu postanowienia o zniesieniu współwłasności L. M. udała się do spółki (...) celem zawarcia umowy o dostawę energii elektrycznej do części domu wykorzystywanej niegdyś przez siostrę. Wyznaczono termin wymiany licznika na 3 lipca 2016 roku. (dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony – k. 75 od 00:27:48 do 00:39:40 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi -k. 59v.-60)

W umówionym terminie na nieruchomość pozwanej przyjechali monterzy, którzy dokonali wymiany licznika. Wówczas pozwana miała w domu gościa i nie uczestniczyła w pracach monterów. Gdy skończyli, pozwana została poproszona o podpisanie protokołu. Pozwana poszła do swojego mieszkania po dowód osobisty. Podpisała protokół, nie zapoznając się z jego treścią. Nie wiedziała, że podpisuje protokół kontroli poświadczający pobieranie energii

elektrycznej bez zawartej umowy. Monterzy poinformowali pozwaną, że licznik wykazywał zużycie prądu od chwili wypowiedzenia umowy o dostawę energii elektrycznej. Powiedzieli pozwanej, że będzie musiała zapłacić za użytą energię. Z uwagi na pamięć siostry pozwana zgodziła się zapłacić za wykazane zużycie energii. Wówczas nie miała świadomości, że opłaty za zużycie energii elektrycznej bez zawartej umowy są pięciokrotnie wyższe niż zwykle stawki. Pozwana od dłuższego czasu na problemy ze słuchem. Niedowidzi – bez okularów nie jest w stanie przeczytać tekstu. Od 2013 roku pozwana legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności. W chwili podpisywania protokołu kontroli nie miała przy sobie ani okularów, ani aparatu słuchowego. (dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony – k. 75 od 00:27:48 do 00:39:40 w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi -k. 59v.-60)

W dniu 3 lipca 2017 roku pracownicy (...) s.a. w L. – Oddziału w Ł. – C. W. i M. C. sporządzili protokół kontroli nr (...). Z protokołu wynika, że poprzedni odbiorca – L. M. została rozliczona końcowo na koncie nr (...) w dniu 6 maja 2014 roku ze stanem licznika 7650 kWh. W dniu kontroli odczytano stan licznika (...). Od dnia 6 maja 2014 roku bez zawartej umowy (...) energii. W protokole zawarto stwierdzenie, że od dnia 6 maja 2014 roku z energii korzystała B. G.. Z protokołu kontroli wynika, że w chwili przystąpienia do kontroli energia była pobierana przez następujące odbiorniki: bojler, telewizor, lodówkę, czajnik elektryczny, pralkę. Ponadto w protokole wskazano, że licznik wymieniono na przedpłatowy. W treści protokołu znajduje się stwierdzenie, że kontrolowana B. G. nie wnosi żadnych zastrzeżeń do protokołu. Protokół kontroli został podpisany przez pozwaną B. G. oraz kontrolerów. (protokół – k. 10-11)

Wysokość opłat z tytułu nielegalnego poboru energii jest uregulowana w taryfie dla energii elektrycznej stanowiącej załącznik do decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z 15 grudnia 2016 roku. Z pkt. 6.2. taryfy wynika, że w przypadku nielegalnego poboru energii polegającego na pobieraniu energii bez zawarcia umowy operator może obciążyć podmiot nielegalnie pobierający energię opłatami w wysokości pięciokrotności stawek opłat określonych w taryfie. (decyzja wraz z załącznikiem – k. 63-67)

W dniu 9 listopada 2017 roku (...) s.a. w L. wystawiła notę księgową nr (...) na kwotę 6.332,30 zł. W dniu 2 stycznia 2018 roku B. G. doręczono wezwanie do zapłaty opiewające na powyższą kwotę. B. G. po otrzymaniu wezwania do zapłaty kilkakrotnie kontaktowała się z (...) s.a., usiłując wyjaśnić sytuację, w jakiej się znalazła. (nota księgową – k. 16, wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem odbioru – k. 18 i 19, korespondencja – k. 43-50)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody, uznając je za wiarygodne w całości. W szczególności Sąd oparł się na zeznaniach pozwanej, uznając je w całości za wewnętrznie spójne i logiczne. W ocenie Sądu zeznania pozwanej, że nie korzystała ona po śmierci L. M. z urządzeń zasilanych prądem, znajdujących się w części domu wykorzystywanej przez siostrę są o tyle wiarygodne, że zgromadzone w toku postępowania dokumenty, w tym mapa do celów prawnych, potwierdzają, że siostry – choć były współwłaścicielkami nieruchomości w 1/2 części każda z nich – stworzyły na wspólnej nieruchomości dwa zupełnie oddzielne gospodarstwa domowe.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd pominął zeznania świadków M. C., C. W. i P. W.. Kontrolerzy M. C. i C. W. nie pamiętali bowiem szczegółów kontroli, w tym zachowania pozwanej, więc ich zeznania nie wnosiły do sprawy niczego istotnego. (...) o okolicznościach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy nie miał także P. W..

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione.

W niniejszej sprawie (...) s.a. w L. wywodziła roszczenia w stosunku do pozwanej z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 19 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 ze zm.). Stosownie do treści tego przepisu w razie nielegalnego pobierania energii, przedsiębiorstwo energetyczne może pobierać od odbiorcy, **a w przypadku gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy, może pobierać od osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię**, opłatę w wysokości określonej w taryfie, chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności. Przez nielegalne pobieranie energii rozumieć należy pobieranie jej **bez zawarcia umowy**, z całkowitym albo

częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo rozliczeniowy (art. 3 pkt 18 Prawa energetycznego). Taryfą z kolei jest zbiór cen i stawek opłat oraz warunków ich stosowania, opracowany przez przedsiębiorstwo energetyczne i wprowadzony jako obowiązujący dla określonych w nim odbiorców w trybie określonym ustawą (art. 3 pkt 17 Prawa energetycznego).

Stosownie do przepisu art. 6 k.p.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W myśl art. 232 k.p.c., strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód nie wskazany przez stronę. Art. 232 k.p.c. dotyczy ciężaru dowodu w znaczeniu formalnym, tj. kto powinien przedstawiać dowody, a art. 6 k.c. – ciężaru dowodzenia w znaczeniu materialnym, tj. kto poniesie skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2006 roku, sygn. akt V CSK 129/05, LEX nr 200947).

Na gruncie rozpoznawanej sprawy Sąd nie miał żadnych wątpliwości co do tego, że po śmierci L. M. w 2012 roku w zajmowanej przez nią części domu miał miejsce pobór energii. Okoliczności sprawy nie pozwalają jednak na stwierdzenie, że ów pobór nosił cechy nielegalnego poboru energii w rozumieniu art. 57 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne. Przedsiębiorstwo energetyczne utrzymywało, że umowa zawarta z L. M. została skutecznie wypowiedziana. Ze stanowiskiem tym nie sposób się zgodzić. Bezsprzeczne w sprawie było, że L. M. zmarła w dniu 29 lipca 2012 roku (akt zgonu na k. 39). Uzasadniając twierdzenie, że bezumowny pobór energii miał miejsce, (...) s.a. w L. powoływała się na pismo (...) s.a. z 7 marca 2014 roku, którym wypowiedziano umowę o dostawę energii elektrycznej. Pismo to było adresowane do L. M.. Zostało do niej wysłane w dniu 10 marca 2014 roku. W ocenie Sądu w zaistniałych okolicznościach nie sposób uznać, że doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy o dostawę energii elektrycznej. Zgodnie z art. 922 § 1 k.c. prawa i obowiązki zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów Księgi Czwartej Kodeksu Cywilnego. Art. 922 § 2 k.c. stanowi, że nie należą do spadku jedynie prawa i obowiązki ściśle związane z osobą zmarłego, jak również prawa, które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami. Jako że prawa i obowiązki wynikające z umowy o dostawę energii elektrycznej nie należą do żadnej z powyższych kategorii, z chwilą śmierci spadkodawcy przechodzą one zgodnie z zasadami ogólnymi na spadkobierców. Spadkobiercami L. M. były dzieci: A. K., P. M. i J. M..

W ocenie Sądu z dniem 29 lipca 2012 roku osoby te stały się podmiotem praw i obowiązków wynikających z umowy o dostawę energii elektrycznej. Konsekwencją powyższego jest, że umowa winna być wypowiedziana tym osobom. Zgodnie z art. 61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła się zapoznać z jego treścią. Trudno uznać, aby spadkobiercy L. M. mogli zapoznać się z oświadczeniem (...) s.a. adresowanym do zmarłej. Pomijając już kwestię tego, że spadkobiercy zamieszkiwali w zupełnie innym miejscu, nie mogliby oni najpewniej odebrać przesyłki poleconej adresowanej do ich zmarłej matki.

Nawet gdyby stanąć na stanowisku odmiennym i przyjąć, że wypowiedzenie umowy o dostawę energii elektrycznej dokonane po śmierci L. M. było skuteczne, powództwo podlegałoby oddaleniu z tego względu, że w ustalonym stanie faktycznym nie sposób przyjąć, że pozwana B. G. była osobą nielegalnie pobierającą energię elektryczną. W świetle dyspozycji art. 57 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne w przypadku stwierdzenia nielegalnego poboru energii polegającego na pobieraniu tej energii bez zawartej umowy podstawy do obciążenia opłatą określoną w taryfie zachodzą jedynie w stosunku do osoby, **która ją pobierała**. Osobą tą z pewnością nie była B. G.. Dom, w którym mieszkały pozwana i jej siostra, jest domem w zabudowie bliźniaczej. Posiada dwa osobne wejścia. L. M. i B. G. prowadziły dwa osobne gospodarstwa domowe, które były od siebie całkowicie niezależne. Kobiety miały osobne liczniki energii elektrycznej. Każda z nich miała zawarte odrębne umowy na dostawę energii elektrycznej. Po śmierci siostry B. G. nie dysponowała kluczami do części domu zajmowanego przez siostrę. Klucze te mieli spadkobiercy siostry. W latach 2012-2014 w mieszkaniu przebywał stale J. M.. Od 2014 roku tylko okresowo tam bywał.

Powód uzasadniał wytoczenie powództwa przeciwko B. G. faktem, że podpisała ona protokół kontroli stwierdzający nielegalny pobór energii, w którym znajduje się oświadczenie, że kontrolowany nie wnosi żadnych zastrzeżeń co do przeprowadzonych czynności. Powyższy protokół jest jednak wyłącznie dokumentem prywatnym. Zgodnie z art. 245

k.p.c. dokument prywatny sporządzony w formie pisemnej stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. W przeciwieństwie do dokumentu urzędowego dokument prywatny nie stanowi dowodu tego, co zostało w nim zaświadczone.

B. G. nie kwestionowała, że podpisała złożony do akt sprawy protokół. W ocenie Sądu pozwana w wiarygodny sposób wyjaśniła, dlaczego to uczyniła. Zdaniem Sądu pozwana w toku postępowania wykazała, że nie miała świadomości, że podpisywany dokument nie jest protokołem wymiany licznika, a protokołem kontroli, który będzie stanowił podstawę do obciążenia jej opłatą za bezumowne korzystanie z energii. Pozwana jest osobą niepełnosprawną. Ma kłopoty ze wzrokiem i bez okularów nie jest w stanie odczytać tekstu. Okularów nie miała przy sobie w chwili podpisywania protokołu. Co istotne, pozwana ma także duże problemy ze słuchem. W trakcie kontroli nie miała przy sobie aparatu słuchowego. Mając osobistą styczność z pozwaną na dwóch terminach rozprawy, Sąd stwierdził, że porozumienie z pozwaną jest trudne. Pozwana mogła więc nie usłyszeć dokładnych wyjaśnień kontrolerów. Co istotne, kontrolerzy przesłuchani w niniejszej sprawie jako świadkowie nie pamiętali szczegółów kontroli. Nie byli w stanie wskazać, jakie dokładnie informacje przekazywali pozwanej.

Podkreślić także należy, że nielegalny pobór energii został ujawniony dopiero wskutek zgłoszenia się B. G. do powodowej spółki celem wymiany licznika. Pozwana niejako zainicjowała kontrolę. Z doświadczenia zawodowego Sądu wynika, że osoby dopuszczające się nielegalnego poboru energii, raczej unikają kontaktu z pracownikami operatora przesyłowego.

Zmierzając ku końcowi rozważań wskazać należy, że w obowiązującym stanie prawnym brak jest podstaw do przyjęcia odpowiedzialności za nielegalny pobór energii osoby, która jest jedynie współwłaścicielem nieruchomości, na której ów pobór ma miejsce. O ile nielegalny pobór energii w ogóle miał miejsce, odpowiedzialność za niego ponosi inna osoba niż pozwana, być może J. M..

W tym stanie faktycznym powództwo skierowane przeciwko B. G. należało oddalić.